

**Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
Anlaşma ve Ana Tüzüğü**

**Uluslararası Muhasebe Standartları
Bildirilerine Başlangıç**

**Uluslararası Muhasebe Standardı 1
Muhasebe Yöntemlerinin Açıklanması**

Uluslararası Muhasebe Standardları'nı Sunarken

SUNUŞ

Hızlı bir kalkınmayı gerçekleştirme çabaları içinde bulunan Ülkemizin etkin bir Ekonomik Denetim Düzenine de gerekseme duyduğu çeşitli kesimlerde dile getirilmiştir.

Ekonomik Denetim Düzeni gereği, Batı Ülkelerinde de üzerinde önemle durulan bir konu olmaktadır. Bu nedenle ülkelerin kendi içlerinde ve uluslararası düzeyde bu konu ile ilgili uğraşları gittikçe yoğunlaşmaktadır. Muhasebecilik mesleği de kendi üzerine düşen görevi yerine getirmeye çalışmakta ve bu alandaki uluslararası çabaları büyük ilgi görmektedir.

Nitekim, Ekim 1972'de Sidney'de toplanan X. Uluslararası Muhasebe Kongresi'nde, İngiltere, Galler ve Amerika Birleşik Devletlerinin oluşturduğu 'Muhasebecilerin Uluslararası Çalışma Grubu-AISC'in girişimiyle uluslararası muhasebe standardlarını düzenlemek amacıyla bir uluslararası komite kurulması önerisi ortaya atılmıştı. Bu öneri kısa bir zamanda, dokuz ay sonra, 29 Haziran 1973'de gerçekleşti ve dokuz Kurucu Üye'den oluşan bir Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu oluşturuldu.

Bu olay, gerçekten, Ekonomik Denetim Düzeni'nin gerek ülke düzeyinde, gerek ülkeler arasındaki önemini gayet iyi açıklamaktadır. Hızla gelişen ülkeler arası ekonomik ilişkilerin belirli kurallara uyma zorunluluğu ve bu ilişkilerde tarafların aynı dili konuşmaları gereği böylece ortaya konmuş olmaktadır.

Ülkemizde ise Ekonomik Denetim Düzeni'nin ne denli zayıf olduğu ve yıllardır

beklenen 'Sermaye Piyasası Kanunu' ve 'Muhasebe Uzmanlığı Kanunu'nun bir türlü çıkarılamamış olması gerçekten üzücüdür.

Muhasebe Uzmanları Derneğimiz ise bu eksikliklerin giderilmesi hususunda gerek ülke içi gerek ülke dışı uğraşlarını yoğunlaştırma çabası içindedir. Bu amaç doğrultusunda, 1974 yılında Uluslararası Muhasebe Standardları Kuruluna katılma isteğinde bulunmuş ve Kurucu Üyelerin oybirliği ile alınan bir kararla Kurulun Ortak Üyeliği'ne kabul edilmiştir. Böylece, Uluslararası Muhasebe Standardları'ndan yararlanabilme olanağı doğmuştur.

Muhasebe Enstitüsü Dergisi'nin bu sayısında Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'nun yayınları yer almış bulunmaktadır. İlk kısımda Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'nun Kuruluş Anlaşması ve Ana Tüzüğü, İkinci kısımda Uluslararası Muhasebe Standardlarına ilişkin açıklamalar ve son kısımda ise Birinci Uluslararası Muhasebe Standardı yer almıştır. Derginin takip eden sayılarında Kurul tarafından yayınlanmış diğer Standardlar yayınlanacaktır.

Standardlar yayımlandıkça ayrı basımlar biçiminde çoğaltılacak, Türkiye Muhasebe Derneği ile İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü'nün üyelerinin yararlanmalarına sunulacaktır. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'na karşı bu kuralların Türkiye'de uygulanmasını sağlama yükümlülüğünü kabul etmiş bulunmaktadır. Türk işletmelerinin geleceği ile ilgili bütün kişi ve kuruluşların bu hedefin elde edilmesi

İçin birlikte çaba göstermelerinin zorunluluğu açıktır. Devletin ve gelecek hükümetlerin mesleği tanımak ve ona toplumda etkinlik kazandırmak için alacağı önlemlerin bu alandaki önemi küçümsenemez. Bu konuya gereken önemin verilmesinin ekonominin geleceği ile çok yakın ilişkisi vardır. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, bu standartları yayınlamaya başlarken önemli bir yurt hizmetini yerine getirdiği inancındadır.

Bu hizmetin sağlanması konusunda standartları dilimize çeviren Dr. Haluk Ünal'a ve yayınlanmasını sağlayan İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü ile Enstitü Müdürü Prof. Dr. Nasuhi Bursal'a, Enstitünün Genel Sekreteri Dr. Serdar Küçükberk-sun'a ve Enstitünün Genel Koordinatörü Doç. Dr. Ersin Güredin'e şükranlarımı sunarım.

Prof. Dr. Mustafa A. Aysan
Türkiye Muhasebe Uzmanları
Derneği Başkanı

A n l a ş m a

1 Bu anlaşmada imzaları bulunan muhasebe uzmanlık kuruluşları aşağıdaki noktalarda karar birliğine varmışlardır :

(a) üyelik koşulları ve yetkileri aşağıda belirtilmiş bulunan bir Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'nu kurmak ve devam ettirmek, şöyle ki, bu Kurul'un amaçları, denetlenmiş hesapların ve finansal tabloların sunulmasında dikkate alınması gerekli temel standartları belirleyip, kamuya açık bir şekilde yayınlamak ve böylece bu hesapların ve tabloların dünya çapında kabul edilme ve dikkate alınma olanağını arttırmak olacaktır;

(b) Kurul tarafından yayınlanan standartları desteklemek;

(c) tüm çabaları aşağıdakilerin yerine getirmesi için kullanmak :

(i) yayınlanan hesap ve tabloların bu standartlara uyularak düzenlenmesini veya bu tabloların hangi ölçüde standartlara uymadığının açıklanmasını sağlamak ve hükümetleri, sermaye piyasasını ve endüstri ile iş hayatındaki ilişkileri düzenleyen yetkili kuruluşları, yayınlanan hesap ve tabloların bu standartlara uygun olması gerektiği hususunda ikna etmeye çalışmak;

(ii) denetçilerin, bu standartlara uyulduğu ölçüde tatmin olmasını sağlamak. Eğer hesap ve tablolar bu tablolara uymuyorsa denetçi raporunun hesapların tamam olmadığını veya hangi ölçüde bu standartlara uyulduğunu belirtmesi gerekir;

(iii) yukarıda (ii) de belirtilen koşullara uymayan denetçi raporlarının düzenleyicileri hakkında, en kısa zamanda, gerekli işlemin yapılmasını sağlamak;

(d) bu standartların uluslararası kabulünü ve dikkate alınmasını sağlamak için benzer çalışmalarını yürütmek.

2 Bu anlaşmada imzaları bulunan muhasebe uzmanlık kuruluşları, Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'nun, Ana Tüzüğünde yer alan amaçları, fonksiyonları, yetkileri, bileşimi, yapısı ve finansal konularla ilgili kuralları ile birlikte, Sidney'de yapılan X. Uluslararası Muhasebe Kongresinin Delege Başkanları tarafından kurulmuş Uluslararası Muhasebecilik Mesleği Koordinasyon Kuruluna bağlı olmasına ancak ön taslakları ve standartları yayınlamakta bağımsız olmasına ayrıca karar vermişlerdir. Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu'nun Ana Tüzüğü, Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu ve Uluslararası Muhasebecilik Mesleği Koordinasyon Kurulunun onayı alınmaksızın 1976 yılı sonuna dek değiştirilmeyecektir.

A n a T ü z ü k

Üyelik

- 1 (a) Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu, bu Ana Tüzük'te imzaları bulunan muhasebecilik kuruluşlarının kendi ülkelerinden seçeceği üyelerden oluşur. Bu kuruluşlar ülkelerini temsil etmek üzere en fazla 2 üye atayabilirler (Ana Tüzüğün amaçları için Birleşik Krallık ve İrlanda Cumhuriyeti bir ülkeymiş gibi görülmektedir). Üyeler, Kurul toplantılarına bir gözlemci grubu ile beraber katılabilirler.
- (b) Yukarıda, (a) paragrafına uygun olarak Kurul'da temsil edilmeyen bir ülkenin muhasebecilik kuruluşu, istek üzerine, Ortak

Üye olabilir; şu koşulla ki, Kurul, istekte bulunan kuruluşun Anlaşmanın amaçları doğrultusunda çalışacağından emin olmalıdır. Şöyle ki, Ortak Üye olmak isteyen bir muhasebecilik kuruluşu ülkesinde mesleğin temsilcisi olmalı, Kurul çalışmalarına katkıda bulunabilecek standartlara ve çalışmalara sahip olmalı ve Kurulun daveti üzerine, Kurul tarafından oluşturulmuş çalışma gruplarına katılacak veya belirli bir konu üzerindeki çalışmaları yürütecek üyeleri atamakta istekli bulunmalıdır.

- (c) Kurul üyeleri ve Ortak Üyeler tarafından atanan kişiler kendilerini özel hizmet gören bir kuruluşun temsilcileri olarak değil

de, kamu hizmeti gören ve muhasebecilik mesleğine hizmet eden kişiler olarak kabul etmelidirler.

Yöneticiler

Kurul, iki yıl için, Kurul üyeleri arasından seçilen ve tekrar seçimi gerektirmeyecek bir başkan tarafından yönetilir.

Oylama

Kurulda temsil edilen her ülkenin bir oyu olacaktır ve oylama açık veya gizli olabilecektir. Aksi belirtilmedikçe, Kurul kararları çoğunlukla alınacaktır.

Yetkiler

- (a) Kurul, oyların üçte-ikisi alınmak koşulu ile, üzerinde yorumların bildirileceği teklifleri (yürürlükteki bildirimlerde yapılacak değişikliklerde dahil) kendi adına ön taslaklar şeklinde yayınlamaya yetkilidir. Ön taslaklar, Uluslararası Muhasebecilik Kongresine katılmaya hak kazanmış kuruluşlara gönderilir. Ayrıca bu ön taslaklar Kurulun karar vereceği devlet kuruluşlarına, borsalara ve diğer yetkili kuruluşlara gönderilebilir.
- (b) Yorumlar için uygun bir zaman verildikten sonra, Kurul yayınlamış olduğu ön taslağı onaylar, değiştirir veya reddine karar verir, Hiç bir standard oyların dörtte-üçü tarafından onaylanmaksızın yayınlanamaz. Bu şekilde onaylanmış her standard, burada imzaları bulunan, muhasebe uzmanlık kuruluşları tarafından ve Ortak Üyelerin ait oldukları ülkelerde yayınlanır. Standardlar, Uluslararası Muhasebecilik Kongresine katılmaya hak kazanmış kuruluşlara da gönderilir. Ayrıca, bunlar, Kurulun karar vereceği devlet kuruluşlarına, borsalara ve diğer yetkili kuruluşlara gönderilebilir.
- (c) Kurulun yayınladığı ön taslaklarda ve standardlarda karşıt görüşler belirtilmiyecektir. Ancak, ön taslaklar belirli bir standardın benimsenmesine ilişkin lehte veya aleyhteki tartışmaları içerecektir.

Çalışma Yöntemi

- (a) Kurul, bu Ana Tüzüğe aykırı olmamak koşuluyla çalışma yöntemini dilediği şekilde belirleyebilir.
- (b) Ön taslaklar ve standardlar İngilizce olarak yayınlanacaktır. Kurul, faaliyetlere katılan kuruluşları ön taslakların ve standardların çevrilmelerinde yetkili kılabilir.

Bir ülkedeki çeviri, yayınlama ve dağıtım ile ilgili sorumluluk ve katlanılacak maliyet, ilgili ülkenin muhasebe uzmanlık kuruluşunca karşılanacaktır.

Finansal Konular

- 6 (a) Komite tarafından, takip eden takvim yılını kapsıyan bir yıllık bütçe hazırlanır ve her yıl Ağustos ayında burada imzaları bulunan muhasebecilik kuruluşlarının Konseyine onay edilmek üzere sunulur.
- (b) Her ülke, o yılki bütçe tutarının dokuzda-biri kadar 1 Ocakta bir ödemede bulunur.
- (c) Kurul gelirleri karşılığında şu giderler yapılabilir:
 - (i) çalıştırılan memurlara yapılan ödemeler, ve Kurulun sürekli merkezinin bulunduğu bina ile ilgili giderler. Ancak bu giderler bina ile ilgili kira, bedel, ve vergileri içermeyecektir; bunlar, merkezin bulunduğu ülkedeki muhasebecilik kuruluşu veya kuruluşları tarafından karşılanacaktır;
 - (ii) Kurulda temsil edilen her ülkeye ait bir üyenin gezi, otel ve arizi giderleri.
 - (iii) Kurul toplantılarına katılması gereken sürekli memurların gezi, otel ve arizi giderleri.
- (d) Herhangi bir yıldaki gelirlerin giderleri aşan kısmı, Kurul tarafından alıkonarak gelecek yıla aktarılır.
- (e) Kurulda temsil edilen ülkelerin ikinci üyelerinin ve gözlemci memurlarının gezi, otel ve arizi giderleri, ilgili ülkelerin muhasebecilik kuruluşu veya kuruluşları tarafından karşılanır. Aynı durum Kurul tarafından oluşturulan çalışma gruplarına katılacak veya Kurul adına yapılacak belirli çalışmalarını yürütecek Ortak Üyelerce atanan kişiler için de geçerlidir.

Toplanma

- 7 Kurul toplantıları, Kurul üyelerinin karşılıklı kabul edebileceği zaman ve yerde yapılacaktır.

Sürekli Merkez

- 8 Kurulun sürekli merkezi Londra olacaktır.

Çalıştırılan Memurlar

- 9 Birleşik Krallık'ta ve İrlanda Cumhuriyeti'nde bulunan muhasebecilik kuruluşları, Kurulun onayı alınma koşulu ile, Londra'daki merkezde çalıştırılmak üzere eleman seçmekten sorumludurlar.

de, kamu hizmeti gören ve muhasebecilik mesleğine hizmet eden kişiler olarak kabul etmelidirler.

Yöneticiler

Kurul, iki yıl için, Kurul üyeleri arasından seçilen ve tekrar seçimi gerektirmeyecek bir başkan tarafından yönetilir.

Oylama

Kurulda temsil edilen her ülkenin bir oyu olacaktır ve oylama açık veya gizli olabilecektir. Aksi belirtilmedikçe, Kurul kararları çoğunlukla alınacaktır.

Yetkiler

- (a) Kurul, oyların üçte-ikisi alınmak koşulu ile, üzerinde yorumların bildirileceği teklifleri (yürürlükteki bildirimlerde yapılacak değişikliklerde dahil) kendi adına ön taslaklar şeklinde yayınlamaya yetkilidir. Ön taslaklar, Uluslararası Muhasebecilik Kongresine katılmaya hak kazanmış kuruluşlara gönderilir. Ayrıca bu ön taslaklar Kurulun karar vereceği devlet kuruluşlarına, borsalara ve diğer yetkili kuruluşlara gönderilebilir.
- (b) Yorumlar için uygun bir zaman verildikten sonra, Kurul yayınlamış olduğu ön taslağı onaylar, değiştirir veya reddine karar verir. Hiç bir standard oyların dörtte-üçü tarafından onaylanmaksızın yayınlanamaz. Bu şekilde onaylanmış her standard, burada imzaları bulunan, muhasebe uzmanlık kuruluşları tarafından ve Ortak Üyelerin ait oldukları ülkelerde yayınlanır. Standartlar, Uluslararası Muhasebecilik Kongresine katılmaya hak kazanmış kuruluşlara da gönderilir. Ayrıca, bunlar, Kurulun karar vereceği devlet kuruluşlarına, borsalara ve diğer yetkili kuruluşlara gönderilebilir.
- (c) Kurulun yayınladığı ön taslaklarda ve standartlarda karşıt görüşler belirtilmemiştir. Ancak, ön taslaklar belirli bir standardın benimsenmesine ilişkin lehte veya aleyhteki tartışmaları içerecektir.

Çalışma Yöntemi

- (a) Kurul, bu Ana Tüzüğe aykırı olmamak koşuluyla çalışma yöntemini dilediği şekilde belirleyebilir.
- (b) Ön taslaklar ve standartlar İngilizce olarak yayınlanacaktır. Kurul, faaliyetlere katılan kuruluşları ön taslakların ve standartların çevrilmelerinde yetkili kılabilir.

Bir ülkedeki çeviri, yayınlama ve dağıtım ile ilgili sorumluluk ve katlanılacak maliyet, ilgili ülkenin muhasebe uzmanlık kuruluşunca karşılanacaktır.

Finansal Konular

- 6 (a) Komite tarafından, takip eden takvim yılını kapsıyan bir yıllık bütçe hazırlanır ve her yıl Ağustos ayında burada imzaları bulunan muhasebecilik kuruluşlarının Konseyine onay edilmek üzere sunulur.
- (b) Her ülke, o yılki bütçe tutarının dokuzda-biri kadar 1 Ocakta bir ödemede bulunur.
- (c) Kurul gelirleri karşılığında şu giderler yapılabilir:
 - (i) çalıştırılan memurlara yapılan ödemeler, ve Kurulun sürekli merkezinin bulunduğu bina ile ilgili giderler. Ancak bu giderler bina ile ilgili kira, bedel, ve vergileri içermeyecektir; bunlar, merkezin bulunduğu ülkedeki muhasebecilik kuruluşu veya kuruluşları tarafından karşılanacaktır;
 - (ii) Kurulda temsil edilen her ülkeye ait bir üyenin gezi, otel ve arazi giderleri.
 - (iii) Kurul toplantılarına katılması gereken sürekli memurların gezi, otel ve arazi giderleri.
- (d) Herhangi bir yıldaki gelirlerin giderleri aşan kısmı, Kurul tarafından alkonarak gelecek yıla aktarılır.
- (e) Kurulda temsil edilen ülkelerin ikinci üyelerinin ve gözlemci memurlarının gezi, otel ve arazi giderleri, ilgili ülkelerin muhasebecilik kuruluşu veya kuruluşları tarafından karşılanır. Aynı durum Kurul tarafından oluşturulan çalışma gruplarına katılacak veya Kurul adına yapılacak belirli çalışmalarını yürütecek Ortak Üyelerce atanan kişiler için de geçerlidir.

Toplanma

- 7 Kurul toplantıları, Kurul üyelerinin karşılıklı kabul edebileceği zaman ve yerde yapılacaktır.

Sürekli Merkez

- 8 Kurulun sürekli merkezi Londra olacaktır.

Çalıştırılan Memurlar

- 9 Birleşik Krallık'ta ve İrlanda Cumhuriyeti'nde bulunan muhasebecilik kuruluşları, Kurulun onayı alınma koşulu ile, Londra'daki merkezde çalıştırılmak üzere eleman seçmekten sorumludurlar.

Uluslararası Muhasebe Standardları Bildirilerine Başlangıç

1. Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu (IASC) 29 Haziran 1973'de, Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere ve İrlanda ile Amerika Birleşik Devletlerinde önde gelen muhasebe mesleği ile ilgili kuruluşların yaptıkları bir anlaşma sonucu kurulmuştur. Ana Tüzüğe* göre diğer ülkelerin muhasebecilik kuruluşları da Ortak Üye olabilirler. IASC, Uluslararası Muhasebecilik Mesleği Koordinasyon Kuruluna bağlıdır ancak ön taslakları ve standardları yayınlamakta bağımsızdır.

Amaçlar

2. IASC'nin amaçları Anlaşmanın* birinci paragrafında şu şekilde belirtilmiştir: "denetlenmiş hesapların ve finansal tabloların sunulmasında dikkate alınması gerekli temel standardları belirleyip, kamuya açık bir şekilde yayınlamak ve böylece bu hesapların ve tabloların dünya çapında kabul edilme ve dikkate alınma olanağını arttırmak".

3. Aynı Anlaşma ile, Kurucu ve Ortak Üyeler bu amaçlara ulaşabilmek için şu yükümlülükleri üstlenmeyi kabul etmişlerdir:

- (a) Kurul tarafından yayınlanan standardları desteklemek;
- (b) tüm çabaları aşağıdakilerin yerine getirilmesi için kullanmak:
 - (i) yayınlanan hesap ve tabloların bu standardlara uyularak dü-

zenlenmesini veya bu tabloların hangi ölçüde standardlara uymadığının açıklanmasını sağlamak ve hükümetleri, sermaye piyasasını ve endüstri ile iş hayatındaki ilişkileri düzenleyen yetkili kuruluşları yayınlanan hesap ve tabloların bu standardlara uygun olması gerektiği hususunda ikna etmeye çalışmak;

- (ii) denetçilerin, bu standardlara uyulduğu ölçüde tatmin olmasını sağlamak. Eğer hesap ve tablolar bu standardlara uymuyorsa denetçi raporunun, hesapların tamam olmadığını veya hangi ölçüde bu standardlara uyulduğunu belirtmesi gerekir.

- (iii) yukarıda (ii) de belirtilen koşullara uymayan denetçi raporlarının düzenleyicileri hakkında, en kısa zamanda, gerekli işlemin yapılmasını sağlamak;

(c) bu standardların uluslararası kabulünü ve dikkate alınmasını sağlamak için benzer çalışmalarını yürütmek".

Denetlenmiş Hesaplar ve Finansal Tablolar

4. Kurul, Uluslararası Muhasebe Standardları bildirilerini hazırlarken yukarıda ikinci paragrafta kullanılmış olan «denetlenmiş hesaplar ve finansal tablolar» deyişinin «finansal tablolar» şeklinde kısaltılmasına karar vermiştir. Finansal tablolar

* Ana Tüzük ve Anlaşma, Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu Sekreterliğinden temin olunabilir.

terimi bilançoları, gelir tablolarını veya kâr-zarar hesaplarını, dipnotları ve finansal tabloların bir kısmı gibi belirlenen diğer tablolar ile açıklamaları kapsar. Uluslararası Muhasebe Standardları herhangi bir ticari, sınai veya iktisadi faaliyette bulunan bir işletmenin finansal tablolarına uygulanabilir.

5. Bir işletmenin yöneticileri, kendi iç yönetim amaçlarına en iyi şekilde uyabilecek finansal tabloları çeşitli şekillerde düzenleyebilirler. Ancak finansal tabloların hissedarlar, kredi kurumları, çalışanlar ve bütün kamu oyunu oluşturan diğer kişi ve kuruluşlara verilmesi söz konusu olduğunda, bu tabloların Uluslararası Muhasebe Standardlarına uyma gereği ortaya çıkar.

6. Finansal tablolar, genellikle, yılda bir kez elde edilebilir ve bunlar bir denetçi tarafından onaylanır.

7. Finansal tabloların düzenlenmesi ve uygun bir şekilde açıklanması işletme yönetiminin sorumluluğundadır. Denetçinin sorumluluğu ise finansal tablolara dayanarak görüşünü ve raporunu hazırlamakla sınırlıdır.

Temel Standardlar

8. Her ülkede, yerel kurallar finansal tabloların şu veya bu dereceye kadar yayınlanmasına yön verir. Bu gibi yerel kurallar, ilgili ülkelerdeki idarelerce ve/veya muhasebe uzmanlığı kuruluşları tarafından yayınlanmış muhasebe standardlarını içerirler.

9. Sekizinci paragrafta değinildiği üzere, çeşitli ülkelerde yayınlanmış muhasebe standardları, şekil ve kapsam bakımından farklılıklar göstermektedir. IASC, her konu üzerinde yayınlanmış ön taslakları veya muhasebe standardlarını inceleyip, bu bilgiler ışığında, dünya çapında kabul edilebilecek, Uluslararası Muhasebe Standardlarını yayınlayacaktır. Çeşitli ülkelerde mevcut farklı muhasebe standardlarını ve muhasebe yöntemlerini olanaklı olduğu ölçüde birbirine uygun düşürmeye çalışmak

IASC'ın kurulmasındaki amaçlardan biridir.

10. Bu çeşitli standardlar arasında bir uyum sağlamaya çalışırken ve yeni konular üstünde Uluslararası Muhasebe Standardları çıkarırken, IASC, ikinci paragrafta belirtildiği üzere, çalışmalarını temel standardlar üstünde toplama eğilimindedir. Bu durumda çalışmaların, Uluslararası Muhasebe Standardlarının bir takım esaslarla sınırlı olmasına ve dünya çapında etkin bir şekilde kullanılmayacak kadar ayrıntılı olmamasına çalışılmaktadır. Gelecek yıllarda, IASC tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standardlarının yeniden gözden geçirileceği muhakkaktır ve böylece uluslararası kural ve standardların ayrıntıları kapsayacak biçimde geliştirilmesi beklenmelidir.

11. IASC tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standardları, belirli bir ülkedeki finansal tabloların ne şekilde yayınlanacağına yön veren ülke kuruluşlarının üzerinde bir yere sahip değildir. Belirli bir konu üstünde, IASC tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standardları ile yerel kurallar arasında bir fark yoksa, bu konu dikkate alındığında, yerel kurallara uygun olarak yayınlanan finansal tabloların Uluslararası Muhasebe Standardlarına da uygun olacağı açıktır. Eğer Uluslararası Muhasebe Standardları ile yerel kurallar arasında bir fark var ise veya bir çelişmeli durum ortaya çıkıyorsa, finansal tablolarda ve denetçi raporlarında paragraf 3(b) (i) ve (ii) ye uygun olarak, hangi yölerden Uluslararası Muhasebe Standardlarına uyulmadığının belirtilmesini sağlamak, IASC üyelerinin üstlendikleri en önemli yükümlülük olmaktadır.

Standardların Kapsamı

12. Herhangi bir Uluslararası Muhasebe Standardının uygulanması yeteneğini kısıtlayan etkenler, o standardın yer aldığı bildiride belirtilecektir. Uluslararası Muhasebe Standardlarının önemsiz ayrıntılarla uğraşması söz konusu değildir. Her bir Ulus-

lararası Muhasebe Standardı belirli bir tarihten itibaren geçerli olacak ve bu tarih standardda açıklanacaktır ve aksi belirtilmemiş ise geçmişe geçerli olmayacaktır.

Çalışma Yöntemi-Ön Taslaklar ve Standardlar

13. Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulunun seçeceği belirli konuların, Özel Uzmanlık Komitelerinde incelenmesine karar verilmiştir. Bu çalışmalar sonucu, IASC genel kurulunun onayına sunulmak üzere, bir ön taslak hazırlanır. Eğer üçte-iki bir çoğunlukla onaylanırsa, bu ön taslak, Uluslararası Muhasebecilik Kongresine katılmaya hak kazanmış kuruluşlara gönderilir; bu ön taslak, ayrıca Kurulun karar vereceği, devlet kuruluşlarına, borsalara ve diğer yetkili kuruluşlara gönderilebilir. Ön taslakların bu kişilerce veya kuruluşlarca incelenip yorumlarını bildirmeleri için de uygun bir zaman verilir.

14. Ön taslaklar hakkında yapılan yorumlar ve teklifler Kurul tarafından incelenir ve gerekli değişiklikler yapılır. Bu şekilde gözden geçirilmiş taslağın kesin bir Uluslararası Muhasebe Standardı olarak yayınlanması için de Kurul oylarının en azından dörtte-üçünü alması gerekir ve böylece kabul edilen standard belirtilen tarihten itibaren yürürlüğe girmek üzere yayınlanır.

Oylama

15. Yukarıda 13. ve 14. paragraflarda değinilen oylama amacı ile 1. paragrafta belirtilen dokuz ülkeden her biri 1 oyu kullanabilir. Bu durumda ön taslakların onaylanması için dokuz ülkeden altısının ve kesin standardların onaylanması için de yedisinin oyları gereklidir.

Kullanılan Dil

16. Kesin standardlar İngilizce olarak yayınlanır. Üyeler, kurulun yetkisi altında, ön taslakların ve standardların tercüme

edilmesinden ve kendi ülkelerinde yayınlanmasından sorumludurlar.

Standardlara Uyuma Zorunluluğu

17. Yukarıda açıklanan yöntemle yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standardlarına uyuma zorunluluğunun sınırını belirlemek çok önemlidir.

18. Muhasebecilik mesleği ile ilgili kuruluşların, üyeleri dışındaki kişilerin kendi görüşlerini uygulamaya zorlamaları normal olarak beklenemez. Bu nedenle uygulamayı sağlamak için yapılacak iş, kuruluşların önderlik yaparak, örnekler göstererek ve 3(b) (i) paragrafında belirtilen kişi ve kurumlar aracılığıyla uygulayıcılar üzerinde mesleki baskı kurarak standardları desteklemelerini sağlamaya çalışmak olmalıdır. Çoğu ülkelerde muhasebe mesleğinin toplumda sahip olduğu yer ve saygınlık bu ikna etme işini kolaylaştıran en önemli unsur olmaktadır. Bu bildiri de kullanılan «tüm çabaları kullanmak» sözlere böylece açıklığa kavuşmaktadır.

19. 3(b) (ii) ve (iii) paragrafında yer alan yükümlülüklerle IASC üyeleri, denetçilerin 3(b) (ii) de belirtilen koşullara uymasını ve 3(b) (iii) paragrafında değinildiği üzere, denetçilerin bu koşulları yerine getirmemeleri durumunda en kısa zamanda bir disiplin cezası vererek gerekli işlemin yapılmasını sağlamak için tüm çabalarını kullanacaklardır. Bu IASC üyelerinin üstlendikleri en önemli ve ciddi yükümlülük olmaktadır.

Sonuç

20. IASC üyeleri, kendi ülkelerinde, Uluslararası Muhasebe Standardlarına uyulmasının veya ne dereceye kadar uyulmadığının açıklanmasının, gelecek yıllar için çok önemli etkileri olacağına inanmaktadırlar. Böylelikle finansal tabloların sunulduğundaki kalitenin artacağı ve artan bir ölçüde bu tabloların birbirine uygunluğunun sağlanacağı beklenmektedir. Finansal tabloların daha iyi anlaşılabilmesi için bilgi vermek olağan bir durum olacaktır.

ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARDI

MUHASEBE YÖNTEMLERİNİN AÇIKLANMASI

GİRİŞ

1. Bu bildiriye, finansal tabloların düzenlenmesinde ve sunulmasında benimsenen önemli muhasebe yöntemlerinin açıklanması konusu ele alınmıştır.
2. Uluslararası Muhasebe Standardları'nın amacı ve bunları uygulama zorunluluğu, Uluslararası Muhasebe Standardları Bildirilerine Başlangıç'ta belirtilmiştir.
3. Uluslararası Muhasebe Standardları Bildirilerine Başlangıç'ta verilmiş olan *finansal tabloların* tanımı kolaylık amacı ile burada yineleneyecektir. *Finansal tablolar* terimi bilânçoları, gelir tablolarını veya kâr-zarar hesaplarını, dipnotları ve finansal tabloların bir kısmı gibi belirlenen diğer tablolar ile açıklamaları kapsar. Uluslararası Muhasebe Standardları herhangi bir ticari, sınai veya iktisadi faaliyette bulunan bir işletmenin finansal tablolarına uygulanabilir.
4. Bir işletmenin yöneticileri, kendi iç yönetim amaçlarına en iyi şekilde uyabilecek finansal tabloları çeşitli şekillerde düzenleyebilirler. Ancak finansal tabloların hissedarlar, kredi kurumları, çalışanlar ve bütün kamu oyunu oluşturan diğer kişi ve kuruluşlara verilmesi söz konusu olduğunda, bu tabloların Uluslararası Muhasebe Standardlarına uyma gereği ortaya çıkar.
5. Finansal tablolar, genellikle, yılda bir kez elde edilebilir ve bunlar bir denetçi tarafından onaylanır.

Temel Muhasebe Varsayımları

6. Belirli bir takım temel muhasebe varsayımları finansal tabloların nasıl düzenle-

neceğinin esasını oluşturur. Genellikle, bunların kabul edilip kullanıldığı varsayıldığından, özel olarak belirtilmesi gerekmemektedir. Açıklama gereği, bu varsayımların kullanılmaması durumunda ortaya çıkar ve nedenlerinin de belirtilmesi gerekir.

7. Aşağıda, Uluslararası Muhasebe Standardları Kurulu tarafından belirlenmiş temel muhasebe varsayımları verilmiştir:

(a) İşletmenin Devamlılığı.

İşletmenin normal olarak devamlı olduğu, diğer bir deyişle, öngörülebilir bir geleceğe dek faaliyetlerine devam edeceği düşünülür. Buradaki varsayım, işletmenin tasfiyeye gitme veya faaliyet hacmini önemli bir ölçüde azaltma yönünde ne bir eğilimi ne de gereği olmadığıdır.

(b) Bağdaşım

Muhasebe yöntemlerinin bir dönemden diğerine bağdaşık olduğu varsayılır.

(c) Gerçekleşme

Hasılat ve giderler, kazanıldıkları veya katlanıldıkları zaman hesaplara aksettirilir (para tahsil edildiği veya ödendiği zaman değil) ve ilgili oldukları dönemin finansal tabloların da belirtilir. (Gerçekleşme varsayımı ile ilgili olarak giderlerin hasılatla karşılaştırılmasına ilişkin kavramlar bu bildiriye ele alınmamıştır.)

Muhasebe Yöntemleri

8. Muhasebe yöntemleri, yöneticilerin, finansal tabloların düzenlenmesinde ve sunulmasında benimsediği ilkeleri, esasları,

ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARDI 1

MUHASEBE YÖNTEMLERİNİN AÇIKLANMASI

Uluslararası Muhasebe Standardı 1, bu bildirimde 16-23. paragraflarını kapsamaktadır. Standard, bu bildirimde 1-15. paragrafları ve Uluslararası Muhasebe Standartlarına Başlangıç gözönüne alınarak okunmalıdır.

16. İşletmenin devamlılığı, bağdaşım ve gerçekleşme temel muhasebe varsayımlarıdır. Finansal tabloların hazırlanmasında bu varsayımlar benimsenmiş ise temel muhasebe varsayımlarının açıklanması gerekmez. Eğer temel muhasebe varsayımlarından herhangi biri benimsenmemiş ise durum gerekçeleriyle birlikte açıklanmalıdır.

17. İhtiyatlılık, değerin şekilden üstünlüğü ve maddilik muhasebe yöntemlerinin seçimine ve kullanılmasına yön vermelidir.

18. Finansal tablolarda, kullanılmış olan önemli muhasebe yöntemlerinin tümü açık ve kısa bir şekilde açıklanmış olmalıdır.

19. Kullanılmış olan önemli muhasebe yöntemlerinin açıklanması, finansal tabloları, bütünleştiren bir unsur olmalıdır. Yöntemlere ilişkin açıklamalar ile finansal tablolar aynı yerde açıklanmalıdır.

20. Muhasebe yöntemlerinin açıklanması veya dipnotlar veya açıklayıcı ekler verilmesi ile, bilançolarda, gelir tablolarında veya kâr-zarar hesaplarında, veya diğer tablolarda yer alan yanlış ve uygun olmayan yöntemlerle elde edilmiş kalemler düzeltilmiş olmaz.

21. Finansal tablolardaki rakamlar geçmiş dönemde uygulanmış yöntemlerle elde edilmiş olmalıdır.

22. Muhasebe yöntemlerinde yapılan bir değişiklik içinde bulunulan yılda bir maddi etki yaratmışsa veya gelecek dönemlerde yaratabilecekse, bu durum gerekçesiyle birlikte açıklanmalıdır. Değişikliğin etkisi, maddi ise açıklanmalı ve ölçülmelidir.

23. Bu Uluslararası Muhasebe Standardı, 1 Ocak 1975 ve sonraki dönemleri kapsayan finansal tablolar için geçerlidir.

Çeviren

Dr. Halûk ÜNAL